

виключенням зорового контролю якоюсь перешкодою при нормальному освітлюванні (природному і штучному).

При письмі без зорового контролю, або при обмеженні зорового контролю у кожному випадку найбільшим змінам піддаються будова підпису, зв'язність, нахил. Без істотних змін залишаються такі ознаки як ступінь виробленості, та окремі ознаки підпису. Тому під час методики експертного дослідження експертам-криміналістам необхідно враховувати зміну вказаних ознак під час оцінки встановлених ними співпадань і розбіжностей ознак підпису.

Під час відбору експериментальних зразків підписів, виконаних в умовах обмеженого зорового контролю, потрібно враховувати умови, в яких виконувались досліджувані підписи.

Результати проведеного експерименту показали, що підписи, виконані в умовах обмеженого зорового контролю, піддаються певним змінам, проте за такими підписами можлива ідентифікація особи, якою вони виконані. Характерні ознаки таких підписів дозволяють вирішити і питання неідентифікаційного характеру про виконання підписів в незвичайних умовах.

Під час криміналістичного дослідження таких підписів експерти-почеркознавці повинні враховувати ці зміни ознак при оцінці встановлених ними збігів або розбіжностей ознак таких підписів.

Відбір експериментальних зразків для дослідження підписів, виконаних в умовах обмеженого зорового контролю, необхідно проводити в таких самих умовах, в яких виконувались досліджувані підписи. Крім експериментальних зразків підписів, відібраних у спеціальних умовах, експерту необхідно надавати вільні та експериментальні зразки підписів, виконаних у звичайних умовах.

Судова експертиза підписів є ефективним засобом встановлення обставин кримінального правопорушення і дозволяє використовувати в процесі розслідування і судового розгляду останні досягнення в галузі науки і техніки.

Кобилянський О.Л., Малікова А.О.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЕКСПЕРТИЗИ ХОЛОДНОЇ ЗБРОЇ (частина 3)

Холодна зброя може використовуватися при вчиненні різних кримінальних правопорушень. Крім того, окремим кримінальним правопорушенням є її незаконне носіння, виготовлення, ремонт або збут (ст. 263 КК України).

Холодна зброя стає об'єктом криміналістичного дослідження у таких випадках, коли:

- необхідно вирішити питання, чи є предмет холодною зброєю;
- в процесі розслідування кримінальних правопорушень за слідами, які залишилися після застосування холодної зброї, і за слідами, наявними на самій зброї, необхідно встановити певні обставини і факт її використання

конкретною особою.

Віднесення того чи іншого предмета до холодної зброї не завжди однозначно. Нерідко для вирішення цього питання потрібно використання спеціальних знань. Доволі часто така необхідність виникає, коли вилучений об'єкт не має чітко виражених ознак холодної зброї і його важко відмежувати від предметів виробничого чи господарсько-побутового призначення. Складність такого відмежування визначається ще й тим, що холодна зброя поділяється на різні види, підвиди, типи, кожен з яких має специфічний набір ознак, що характеризують його цільове призначення, принцип дії і конструктивні особливості.

Проблеми експертизи холодної зброї впродовж десятиріч були в центрі уваги науковців у галузі судової експертизи, працівників судових та правоохоронних органів.

Незважаючи на значний крок у розвитку експертизи холодної зброї, пов'язаний з прийняттям методики дослідження холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів (далі – Методика), практика її використання показала, що окремі її положення мають суттєві недоліки.

Ці тези є продовженням критичного осмислення деяких положень Методики, а саме змін від 12.09.2014.

Першим питанням, що потребує уваги, на нашу думку, є диференціація загальних техніко-криміналістичних вимог до холодної зброї на обов'язкові та факультативні. При цьому у Методиці не зазначається ступінь значимості факультативних ознак для визначення у досліджуваного предмета технічної забезпеченості для ураження цілі.

Наступним, не менш важливим є питання визначення конструктивних ознак металевих ножів. У п. 3.1 Додатку № 13 наводяться види металевих ножів, в яких зазначаються певні граничні параметри: співвідношення товщини клинка та хвостовика і максимальна довжина бойового кінця клинка ножа. В результаті аналізу цих даних можна зробити висновок, що при недотриманні цих параметрів ножі не будуть визнаватися металевими. Проте вони (параметри) не зазначені серед техніко-криміналістичних вимог до металевих ножів.

Також у п. 3.1 Додатку № 13 говориться про довжину бойового кінця клинка ножа (до 40 мм), але не зазначено як визначати центр удару клинка ножа.

Проблематичним залишається питання використання термінології. Так одні і ті самі поняття позначаються різними термінами («використання-застосування», «руків'я-рукоять», «вістря-бойовий кінець», «метання-кидання», «ураження-враження», «здатність-здібність», «ушкодження-пошкодження»). Інші ж поняття взагалі не розкриваються в Методиці (ножі скелетного типу, «майстер-клинки»).

Однією з техніко-криміналістичних вимог до холодної зброї, а саме, металевих ножів, є ступінь заточки леза та вістря. Вона перевіряється в результаті проведення динамічних випробувань для встановлення можливості неодноразового ураження цілі при застосуванні досліджуваного

предмету типовим для найближчого аналога холодної зброї способом. Метальні предмети випробовуються шляхом експериментального кидання у мішень.

Проте у п. 6 Додатку № 13 зазначається, що відсутність техніки кидання металевих ножів під час випробувань є суб'єктивним фактором, який не є впливовим при вирішенні питання щодо віднесення металевих ножів до холодної клинкової зброї.

Виходячи зі сказаного вище, можна зробити висновок, що «відсутність техніки кидання металевих ножів» робить неможливим встановлення ступеню заточки леза та вістря металевих ножів. Тобто, за відповідності встановленим першим трьома техніко-криміналістичним вимогам, можна припустити два варіанти висновку:

– «наданий на дослідження предмет, схожий на ніж є металевим ножом, що відноситься до простої металевих холодної зброї»;

– «наданий на дослідження предмет, схожий на ніж є металевим ножом, розважально-тренувального призначення».

Аналізуючи наведені варіанти висновку можна зробити умовивід, що Методика, в існуючому стані, дає можливість отримати два юридично і методично вірних протилежних категоричних висновки відносно одного і того самого об'єкта дослідження. Така сама проблема існує і при дослідженні сюрікенів-зірочок.

Методикою також передбачено, що визначення достатності уражаючих властивостей ножів проводиться шляхом експериментальної перевірки міцносних властивостей їх конструкцій в цілому при динамічних випробуваннях, які передбачається проводити спеціальним механічним пристроєм для експериментального метання.

Проте існують різні варіанти утримання металевих ножів (за клинок та хвостовик), способи метання ножа (знизу, збоку, з розмаху, з положення лежачи, в перекиді, на спалах і на звук), методи (оборотні, безоборотні, малооборотні, багатооборотні), стійки для метання (лівостороння, правостороння, фронтальна тощо) та відстань до цілі. Також, деякі види ножів можуть мати пересувні балансири клинка та/або хвостовика, різні балансування, вагу, розмір та форму.

Отже, незрозуміло, який спеціальний механічний пристрій зможе врахувати всі ці фактори, і, як буде співвідноситися м'язова сила людини з зусиллям, яке буде прикладатися цим пристроєм до металевих ножів. Така сама проблема існує і при дослідженні сюрікенів-зірочок.

В п. 1.2. Додатку № 14 Методики зазначається, що сюрікени-зірочки, конструктивні, параметричні та міцнісні характеристики яких не відповідають хоча б одному з п.п. 5, 6 цього Додатку, не визнаються холодною зброєю, а відносяться до металевих дротиків розважально-тренувального призначення.

Дротиком є металеві зброя, що являє собою невеликий металевий спис на короткому ратищі, відповідним чином врівноважений для зручності метання.

Існує два основних види сюрікенів: бо-сюрікени і сякени (серед сякенів виділяють хіра сюрікени, сембан-сюрікени, тепан-сюрікени).

Бо-сюрікени схожі на палички, загострені на одному або обох кінцях, що, відповідно до п. 1.4.1.5. Додатку №15 Методики відповідає визначенню поняття «Стрілка метална».

Сюрікени-зірочки представляють собою відносно невелику металну пластину діаметром, як правило, 50-150 мм в формі симетричної зірочки («сніжинки»). Особливістю будови даних сюрікенів є: по-перше – їх пласка поверхня, яка забезпечує ефект «крила» в польоті під час кидку з обертально-поступальним рухом; по-друге – наявність рівномірно розподілених заточених променів, що забезпечують гарантований контакт з цілю одного чи декількох з уражаючих елементів (на відміну від металних ножів).

Виходячи зі сказаного, сюрікени-зірочки не можна відносити до металних дротиків. При невідповідності зазначених характеристик, на нашу думку, можна говорити про віднесення їх до «пластин металних» (див. п. 1.4.1.4. Додатку №15 Методики) розважально-тренувального призначення.

Викладене вище та у попередніх однойменних статтях свідчить про те, що в діючій Методиці наявні неточності та протиріччя, які свідчать про необхідність наукових досліджень у зазначеній галузі знань з подальшим удосконаленням Методики.

Список використаних джерел

1. Кобилянський О.Л., Малікова А.О. Проблемні аспекти експертизи холодної зброї // Актуальні питання техніко-криміналістичного забезпечення кримінальних проваджень: Матеріали круглого столу (21 листопада 2013 року). – К.: ННПФЕКП НАВС, 2013. – 412 с. (С. 134-139).

2. Кобилянський О.Л., Малікова А.О. Проблемні аспекти експертизи холодної зброї (частина 2) // Актуальні питання техніко-криміналістичного забезпечення кримінальних проваджень: Матеріали круглого столу (21 листопада 2013 року). – К.: ННПФЕКП НАВС, 2013. – 412 с. (С. 118-125).

3. Кобилянський О.Л., Кофанов А.В., Приходько Ю.П. Криміналістичне дослідження металної холодної зброї: Методичні рекомендації. – К.: УкрДГРІ, 2014. – 140 с. – (Серія «Зброєзнавство і мисливствознавство»).

4. Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Кофанова О.С. Криміналістичне дослідження холодної зброї: Конспект лекцій. –К.: УкрДГРІ, 2013. – 228 с. – (Серія «Зброєзнавство і мисливствознавство»).

5. Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Кофанова О.С. Методологічні та методичні аспекти криміналістичного дослідження холодної зброї та схожих з нею предметів (пристроїв). – Методичні рекомендації. – К.: УкрДГРІ, 2013. – 40 с. – (Серія «Зброєзнавство і мисливствознавство»).

6. Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Кофанова О.С. Теоретичні аспекти криміналістичного дослідження холодної зброї та схожих з нею предметів (пристроїв). – Методичні рекомендації. – К.: УкрДГРІ, 2013. – 46 с. – (Серія «Зброєзнавство і мисливствознавство»).

7. Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Кофанова О.С. Практичні аспекти криміналістичного дослідження холодної зброї та схожих з нею предметів (пристроїв). – Методичні рекомендації. – К.: УкрДГРІ, 2013. – 37 с. – (Серія «Зброєзнавство і мисливствознавство»).

Коваль А.В., Коваль М.І.

ВИСУНЕННЯ ВЕРСІЙ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КВАРТИРНИХ КРАДІЖОК, ВЧИНЕНИХ ІНОЗЕМЦЯМИ

Аналіз стану розслідування крадіжок, вчинених іноземцями, свідчить про певні недоліки в оперативно-розшуковій роботі й слідчій діяльності правоохоронних органів та необхідності підвищення ефективності їх роботи. Причини зазначеного негативного явища пов'язані з певними труднощами в діяльності правоохоронних органів – їх недостатньому матеріальному й технічному забезпеченні, недосконалої організації роботи й професійної підготовки співробітників, відсутності науково-методичних розробок з виявлення й розслідування квартирних крадіжок, вчинених іноземцями. Окрім того, матеріали наукових досліджень, аналіз динаміки та структури крадіжок, вчинених іноземцями, дають підстави для висновку, що найбільша кількість кримінальних правопорушень, вчинених іноземцями – це крадіжки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше з моменту проголошення України незалежною державою, спираючись на положення загальної теорії криміналістики й узагальнення досвіду оперативно-розшукової та слідчої практики, розглянути назрілі питання методики розслідування крадіжок, вчинених іноземцями.

Із сказаного випливає, що для розслідування майнових кримінальних правопорушень першорядне значення мають версії про особу, яка вчинила квартирну крадіжку; а характер версії залежатиме від кількості і повноти даних відомостей про цю особу (осіб).

В тих випадках, коли на початковому етапі розслідування встановити злочинців не вдалося, особливо важливо спланувати та організувати розслідування по визначених версіях.

Висування і перевірка єдиної версії, нехай навіть самої ймовірної, на думку слідчого, нерідко веде до необ'єктивності розслідування й ускладнює розкриття злочину, оскільки до моменту закінчення перевірки версії проходить значний час. Версії, висунуті по кримінальному провадженню представляють певну систему, яка ґрунтується на припущеннях загального характеру, які пояснюють подію в цілому, і на окремих складових, що пояснюють елементи цієї події. До останньої категорії відносяться і версії у відношенні до особи, яка вчинила крадіжку майна. Ці версії, у свою чергу, утворюють самостійну систему, яка складається з трьох основних підсистем (груп версій). В основі диференціації версій лежить характер припущення. Наприклад: умовно цю систему версій про особу (іноземця), яка вчинила крадіжку, можна відобразити в таблиці.